

CLASSIS ULTIMA

DEPLENTIA
CHIRURGICA.

Etiam alia sunt ad deplendum seu evacuandum constituta chirurgica, alia medica auxilia; priora hic recensenda, maxime hirudinum fuctione, phlebotome, scarificatione, fonticulis, fetaceis, vesicantibus, quibus tam abdominis quam thoracis paracenthesim, cranii perforationem addere posses, complentur; posteriora iam Tomo II. huius operis dicta sunt.

HIRUDO *Offic.* Syst. Naturæ. Classis Naturalis Vermium, ordo intestinatorum. *Germ.* Blut-Igel. *Gallis* Sangsue. *Anglis* Leech.

HIRUDO Medicinalis RAY, hirudo depressa fusca, lineis flavis dorsalibus sex, intermediis immaculatis, subtus cinerea nigro maculata, *Cl. LINNÆO* definitur, ut facile a *Sanguisuga*, quæ marginem lateralem flavum gerit, distinguatur. Utriusque iconem nobis servavere *Acta STOCKH.* 1757. N. 4. F. 1. 2. 3. 4.

Medicinalis hirudo princeps hæmorrhoidalium sector venarum vermis, plus una vice sese sanguine ingurgitare valet, & hæc quidem, quæ cæteris omnibus vituperio animantibus intemperantia est, huic laudem conciliat, ut demum etiam vitia aliquam gloriam consequantur! & ob ingluviem sanguisugo modestiori & una solum

solum vice sanguine sese obruente, præferatur. Haud tamen reticendum, sanguine semel potum, etiam post frigidie vacuum, minus sæpe gulosum deprehendi, & segnius venam, quam iterato respuit, pertundere, & lentius, quasi prioris culpæ conscium animal, incubriari: sive vero vel de hac, vel alia de causa torpidus & deses sit vermis, est vero sæpe de lævi, stimulari in obsequium & crapulam potest, etiam abstersione partis, lactis, sanguinis illitu allici: iamque parti cui applicatur insistere, radicari firmitus, & longo gurgite sanguinem bibere parasiticus incipit, quo satur, sese sæpe a loco ipse dimittit, sæpe tamen adhuc pertinacius adhærescit: at tum divelli non debet, est enim in hac re periculum, sed sale, cinere, aut alio pulvere acri conspergi, sic enim facile abscedit. Est etiam ubi largiori depletione opus sit, tumque huic cauda abscinditur, & iam pleno rivo per vulnus, suctus sanguis profluit, nec tamen aut ideò cito animal moritur, aut a partis complexu remittit; tantusne est amor potus? quasi discissi corporis interitum diluere hacce voluptate aut vellet aut posset animal!

Vulnus a verme illatum triquetrum, sæpe diu adhuc sanguinem stillat, etiam post duodecim horas, & meticulosi timorem incutere posset, ob id deligandum, ut venarum sectiones solent, dum prius, aut aceto, aut vino, aut spiritu vini ablutum fuit.

USUS CHIRURGICUS ab omni tempore ad venas hæmorrhoidales deplendas multus & utilis, quod ab ipso loco affecto, sanguis evocetur *Cl. QUESNAY Traité de la saignée*, etiam morbis oculorum adhibitus, hirudinibus oculorum exteriori angulo appositis, *Cl. PRINGEL* angulo interiori carunculæ, *JAMES Dist.*
Uni-

Univerf. Gingivis, linguæ inferiori parti, genis in dolore dentium; in tumore pedum oedematofò, plantis pedum, in podagra cum tumore aquofo vehementer inflammato fub malleolo, & pedum digito maximo, *Cl. GISLER Abf. Reg. Suec. T. XX. a Cl. KAESTNERO edit.* etiam in dolore crurum a diuturna febre relicto, tentatis incassum aquis mineralibus, remediis aliis, imo electricitate, *IDEM.* Sunt qui etiam eryfpelati, cancro apponant, *IDEM ibidem.*

Ex proposito instituta Chirurgica operatio, qua vas rubrum venosum ut sanguis effluat, secatur, **PHLEBOTOME**; qua aperitur arteriosum, **ARTERIOTOME** appellatur. Utramque immensa sæpe utilitas, sæpe etiam irreparabile damnum sequitur, quod cum per omnes casus dicere nimis longum, quibus quæque rebus instituendæ sint, quibus non possint, artis Magistri cum alii, tum maxime in absoluto de venæ sectione tractatu *Cl. QUESNAY* consuli debent, qui ut quidem de multis casibus pulcherrima memoriæ prodidit, ita de graviditate exquisite judicavit, inorbium graviditatem non esse, nec propagationis humanæ speciei securitatem scalpello, aut commendasse, aut concredidisse naturam videri, pererram adeoque occasionem occurrere, qua gravidæ in venam dimitti scalpellum debeat, cujus judicio & ego accedo, tum quod absque phlebotomo feliciter animalia utero gerant & pariant, & ipsa humana species, ante usum hujus instrumenti haud magis miserande, graviditate defuncta fit.

SCARIFICARI pars corporis dicitur, dum ve-
simplici scalpello, vel machina pluribus scalpellis in-
Crantz M. M. T. III. N   structa

structa cutis conscinditur; Simplici scalpello plerumque Chirurghi utuntur, cum ad profundas illas scarificationes, incisiones vocant, ut partes tensæ, infarctæ in summa inflammatione convulsionem, gangrænam minante, relaxentur, QUESNAY, in ipsa gangræna ut vivarum actio excitetur, OMNES, tum ad eas ad paniculum adiposum usque factas, quas mollis, pellucidus lymphaticus scroti, femorum, crurum, pedum tumor possulat, ut emacietur, DIONIS *Cours d'Operations*. In ultima vero hac curatione scire juvat, plagas scalpello factas, gangræna sæpe vitari, LA FAYE *dans les notes*, ob id vino rutaceo, corticis peruviani decocto vel in initio fovendas, myrrha, aloe, accensis vaporandas, tum spiritu vini camphorato, unguento de styrace, ubi iam vitium adest, obliniendas.

Scapellum vel simplex vel compositum superficialiis illis scarificationibus, quibus sanguinem e parte evocare intentio, maxime admovent: is vero abundantius extrahitur, si conscissæ parti, CUCURBITA linamento ardente rarior, aut sine omni flamma, folii machinulæ pneumaticæ beneficio, quod L. B. van SWIETEN & adhibet & probat, exquisite ita adaptetur, ut recte impressa inhaereat, tum enim multo sanguine impletur; sin minus, novo vel eodem linamento ardens cucurbita, iterum iterumque applicatur, donec satis factum fuerit. Auxilii hoc genus in locum venæ sectionis multis suffectum, etiam diris morbis a sanguine natis oppositum fuit, ut cephalææ, apoplexiæ, nervorum resolutioni, marcori, & inexpugnabili dormiendi necessitati, concisa occipitii cute, CL. WALTER *Dissert. de scarificat. occipitis*; & ante hunc iam dudum in morbo herculeo occipitium incidere & cucurbitas admovere, etiam occipitium ferro can-

candente adurere, ex veterum doctrina iussit CELSUS, & in omni morbo, ubi deobstruens sanguis immediate evocari potest, valet cucurbitis excepta scarificatio, CL. QUESNAY.

FONTICULUS, quod quasi ab ipso fonte mala materies fluere crederetur, dictus, est, vel ferro scindente vel caustico ad paniculum adiposum usque erosum ulcus, quod piso, globulo quocunque alio immisso, vinculo ad id accommodato valentius adstringente, coire impeditur. Corporis sedes his opportunæ fonticulis sunt summum caput, fontanellam locum chirurgi vocant, & hic in desperata cephalalgia eligitur, PLATNER *Instit. Chirurg.* Opportunior in nucha sedes est inter alteram, tertiamque colli vertebra, maxime lippientibus & ex levissima causa ophthalmia laborantibus, PLATNER, quibus fonticulus sæpe profuit, L. B. VAN SWIETEN. *Comm.* T. I. Excitatur quoque in brachio inter deltoideam & bicipitem, & in femore supra genu ad quartum circiter digitum, inter musciculum vastum & gracilem, tum in crure ad quartum digitum infra genu, inter musciculum soleum & gastrocnemium externum, PLATNER, rarius inter costas, quod dum tamen factum esset in latere vomica affecto spūto cessante, æger servatus est, WILLIS.

SETACEUM nomen a fetis trahit, quod olim chirurgi pilis ex equorum candidis ad id uterentur. Hic vero est setaceorum excitandorum modus; vel digitis vel forcipe, arrepta cum paniculo adiposo cutis elevatur, latiore acu, scalpello trajicitur, filum crassius intortum, vel linteum vel vitta in vulnere relinquitur, quotidie per vulnus ducitur, pure infecta pars abscinditur, recens etiam digestivo illinitur. Valet in lip-

pituidine, oriente suffusione, etiam amourosi, PLATNER & OMNES OCULARES CHIRURGI, in molestissima cephalalgia, RUYSCHIUS, L. B. VAN SWIETEN, in stupore post apoplexiam manente, LA MOTTE *Traite complet de Chirurg.* in memoria læsa ex lapsu, MEDICAL ESSAYS, Vol. V. p. I.

VESICATORIA dicta p. 122.

PARACENTESIS abdominis, thoracis, scro-
ti, ut & cranii perterebratio, quibus & aqua & san-
guis & pus & alius quilibet humor evocatur, maioris
momenti operationes, cautelas requirunt plurimas, &
ex propriis fontibus peti debent: consule maxime *H-*
lustr. L. B. VAN SWIETEN commentaria.

INDEX